

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 376/2020-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslava Duriša podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. o možných dôvodoch jeho vylúčenia v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa mesta Liptovský Mikuláš, Štúrova 1989/41, Liptovský Mikuláš, IČO 00 315 524, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Perhács s. r. o., Jelenec 353, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. JUDr. Zoltán Perhács, vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1071/2020, a takto

r o z h o d o l :

Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Miroslav Duriš **n i e j e v y l ú č e n ý** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1071/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 14. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa mesta Liptovský Mikuláš podľa čl. 127 Ústavy

Slovenskej republiky a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou mesto Liptovský Mikuláš (ďalej aj „sťažovateľ“) namieta porušenie svojho základného právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš č. k. 1 P v 151/19/5505-14 zo 4. marca 2020 v spojení s postupom a rozhodnutím vyšetrovateľa Policajného zboru odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline ČVS:KRP-61/2-VYS-ZA-2018 z 11. decembra 2019.

2. Predmetná ústavná sťažnosť bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov (§ 46 zákona o ústavnom súde) pridelená sudcovi spravodajcovi Miroslavovi Durišovi. Sudca spravodajca Miroslav Duriš je podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej aj „rozvrh práce“) členom a zároveň aj predsedom štvrtého senátu ústavného súdu.

3. Sudca IV. senátu ústavného súdu Miroslav Duriš listom zo 7. júla 2020 v súlade s § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde oznámil predsedovi ústavného súdu, že je dlhoročným obyvateľom mesta Liptovský Mikuláš a od skončenia vysokej školy pôsobil v tomto meste v rôznych právnických profesiách (právny čakatel' Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, sudca a podpredseda Okresného súdu Liptovský Mikuláš a notár so sídlom v Liptovskom Mikuláši), dlhoročne osobne pozná nielen štatutárov mesta Liptovský Mikuláš (terajšieho aj minulého primátora), s ktorými je v priateľskom vzťahu, ale aj štatutárov mestských firiem ( ), ktorých sa hmotnoprávne vec v trestnom konaní týka, a tiež prokurátorov (vrátane osobného priateľského vzťahu s okresným prokurátorom) Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, kde vykonával po ukončení školy prax právneho čakatel'a. Bol toho názoru, že tým je, bez ohľadu na ním subjektívne garantovaný profesionálny prístup k rozhodovaniu zodpovedajúci výkonu funkcie sudcu ústavného súdu, splnená premisa podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda možnosť mať pochybnosti o jeho nezáujatosti so zreteľom na pomer k subjektom,

ktorých sa ústavná sťažnosť týka (či už priamo alebo nepriamo v hmotnoprávnej rovine). Uvedený pomer k účastníkom je vzhľadom na jeho trvalé bydlisko a najmä pôsobenie v meste Liptovský Mikuláš notoricky známou skutočnosťou, preto by podľa názoru sudcu ktorýkoľvek subjekt ústavnej sťažnosti mohol mať oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti s ohľadom na pomer k účastníkom konania (či už k sťažovateľovi alebo k označenému porušovateľovi základných práv).

3.1 Z uvedených dôvodov sudca ústavného súdu Miroslav Duriš oznámil uvedené skutočnosti na účel rozhodnutia iného senátu ústavného súdu podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde, o jeho prípadnom vylúčení z konania a rozhodovania v už označenej veci.

4. Pokynom predsedu ústavného súdu Ivana Fiačana z 8. júla 2020 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bod 1 písm. a) rozvrhu práce ústavného súdu pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do prvého senátu ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu, Ivan Fiačan a Miloš Maďar – členovia senátu (ďalej aj „príslušný senát“).

4.1 V čase rozhodovania o oznámení sudcu Miroslava Duriša bol účinný dodatok č. 1 k rozvrhu práce z 27. mája 2020, pričom podľa čl. X bodu 2 druhej vety sa na rozhodovania o vylúčení sudcu podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde použijú ustanovenia čl. II bodu 3 v časti týkajúcej sa prvého senátu, čl. III bodu 1 a čl. IV bodu 1 rozvrhu práce v znení pred zmenou vykonanou týmto dodatkom, z čoho vyplýva, že zloženie senátu na rozhodnutie v danej veci zostalo nezmenené.

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa § 22 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka, práv občana a princípy demokratického a právneho štátu.

5.1 Podľa § 22 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní je viazaný ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

6. Podľa § 23 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný vykonávať svoju funkciu svedomite a zdržať sa pri jej výkone i v občianskom živote konania, ktoré môže narušiť alebo ohroziť vážnosť ústavného súdu, dôveru k ústavnému súdu a vážnosť funkcie sudcu ústavného súdu.

6.1 Podľa § 23 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je povinný zdržať sa výkonu funkcie, zamestnania alebo činnosti nezlučiteľnej s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

7. Zákon o ústavnom súde obsahuje v ustanoveniach § 49 až § 52 tiež výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie.

8. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

8.1 Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

9. Podľa § 50 ods. 1 prvej vety zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu môže sám vyhlásiť svoju zaujatosť vo veci; musí tak urobiť písomne bezodkladne a uviesť jej dôvody.

10. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

11. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si

sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 26. 2. 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu [(Pullar v. Spojené kráľovstvo); m. m. III. ÚS 24/05].

12. Už vo svojej predchádzajúcej judikatúre ústavný súd opakovane konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho ako i z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87).

12.1 Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „*opakom*“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti

z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done*“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám, k ich zástupcom, resp. k osobám zúčastneným na konaní. Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „*v stávke*“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „*v hre*“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

13. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania. Požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

14. V rámci dôvodov vylúčenia sudcu ústavného súdu a predsedu štvrtého senátu ústavného súdu Miroslava Duriša ustanovených v § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde „*pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom*“ príslušný senát ústavného súdu posudzoval, či je tento dôvod v prípade oznámenia dotknutého sudcu v danej veci naplnený.

15. Vychádzajúc z obsahu oznámenia, ako aj predmetu konania pred ústavným súdom, možno konštatovať, že dotknutý sudca ústavného súdu nie je a ani subjektívne nemôže v blízkom vzťahu so sťažovateľom, ktorým je mesto Liptovský Mikuláš a ktoré ako poškodený v zastavenom trestnom konaní namieta porušenie svojich základných práv dôvodiac neúčinnosťou a nedostatočnosťou vyšetrovania, nedostatočným a arbitrárnym postupom, ako aj rozhodnutím a odôvodnením danej veci ako celku, a to postupom a rozhodnutiami Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš a postupom a rozhodnutím vyšetrovateľa Policajného zboru odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline.

15.1 Z obsahu oznámenia nevyplýva ani žiaden vzťah dotknutého sudcu s právnym zástupcom sťažovateľa pred ústavným súdom alebo pred orgánmi činnými v trestnom konaní, a z jeho oznámenia nevyplýva, že by jeho „kontakty“ so štatutármi sťažovateľa (súčasným aj predchádzajúcim primátorom) ani s okresným prokurátorom Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš presiahli takú úroveň, že by bolo možné považovať ich za spôsobilé narušiť nestrannosť sudcu Miroslava Duriša ako sudcu ústavného súdu, a to ako z hľadiska subjektívneho testu nezaujatosti, tak ani pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP, v zmysle ktorej môže k vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania vo veci dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

16. Domovská príslušnosť sudcu k mestu Liptovský Mikuláš, jeho pôsobenie v rôznych právnických profesiách na území sťažovateľa, ani známosť medzi dotknutým sudcom ústavného súdu a primátormi mesta, či okresným prokurátorom, ktorú bez bližšej konkretizácie v podanom oznámení evidentne treba považovať za známosť profesijnú, nemôže bez tvrdených intenzívnejších alebo osobnejších vzťahov a bez periodického osobného kontaktu nesúvisiaceho s profesijnou činnosťou (minulou alebo súčasnou) dotknutého sudcu ústavného súdu narušiť jeho profesionálny prístup k rozhodovaniu v danej veci.

17. Príslušný senát v závere považuje za vhodné dodať, že už samotná skutočnosť, že sudca ústavného súdu pred svojím menovaním vykonával právnickú prax, býva hoci

vo viacerých profesijných pozíciách, a na jednom mieste celý rad rokov nevyhnutne nesie so sebou to, že sudca za túto dobu pozná – v súvislosti so svojou činnosťou ale aj inak – celý rad ľudí a nadviaže s nimi viac či menej úzke často priateľské vzťahy. Predstava, že sudca sa uzavrie pred okolitým svetom vo všetkej jeho pestrosti a zložitosti do akejsi „klauzúry“, a tým sa stane nestranným a nezávislým, je nepochybné naivná a nesporné i nereálna. Za normálnych okolností, teda pokiaľ sudca, sudcu ústavného súdu nevynímajúc, disponuje dostatočnou mierou zdravého sebavedomia, uvážlivosti, zdržanlivosti a je si vedomý profesijných štandardov, ktoré treba zachovávať, profesijné priateľstvá prehĺbujú povedomie sudcov o tom, ako funguje prax v obore, v ktorom sa pohybujú, a rozširujú ich odborné znalosti. Za normálnych okolností, pokiaľ ide o sudcu rovného a poctivého, s vhodne fungujúcimi vzťahmi profesijného priateľstva a vystupovaním v rámci odbornej komunity, sudca zvyšuje a nijako neznižuje autoritu súdnej moci v odbornej komunitě a v spoločnosti ako celku. Sudca, ktorý je odbornou komunitou uznávaný, nebojí sa v nej komunikovať a diskutovať, a to i veľmi otvorene, o odborných otázkach, a pritom dáva jasne najavo, že neslúži nikomu a ničomu, iba spravodlivosti, je tým najlepším reprezentantom súdnej moci (pozri k tomu napr. aj rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017).

18. Príslušný senát, nepochybujúc o profesionalite a tým aj nezávislom a nestrannom rozhodovaní sudcu IV. senátu ústavného súdu Miroslava Duriša, po prejednaní dôvodov uvedených v jeho oznámení dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde tieto nie sú dostačujúce pre naplnenie predpokladov o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v tejto veci, preto rozhodol, že nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1071/2020.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu